

tokova moč se izpremeni in v tem trenutku se tudi ploščica v telefonu gane. Ako se ponavlja to stiskanje mnogokrat v jednej sekundi, potem mora slišati uho blizu ploščice glas. Znamenito je, da uže pritisk zvočnih valov na ogeljna kosa zadostuje, da se menja krožni upor. Ako tedaj govorimo proti oglju v telefonovem krogu, nastane ploščično gibanje, ki naš govor ponavlja. Takov je v principu Hughes-ov mikrofoni.

(Konec prihodnjič.)

Preširen v Nemcih.

Spisal Fr. Levce.

Ko sem pred nekoliko meseci v slovenskem dnevniku oznanjal Samhaberjeve „Preširenklänge,“ izrazil sem željo, da bi knjiga zaradi svoje elegancije vnanje oblike in prave pesniške vsebine v Nemcih našla mnogo kupcev ter pridobila našemu prvemu pesniku mnogo čestiteljev. Veseli me povedati, da se je ta želja popolnem izpolnila. Čitajoče občinstvo nemško sprejelo je v obče Samhaberjevo knjigo jako prijazno. Slovenci pač s Samhaberjem niso bili popolnem zadovoljni, kajti prelagatelju se marsikaj ni posrečilo; a pomisliti je, da prevod nikoli ne dosega izvirnika in tudi, ko bi sam Bodensedt ponemčil nam Preširna, uverjen sem, da bi slovenskim čestiteljem pesnikovim mnogo stvari ne ugajalo. A vsaj to moral je vsak izmed nas priznavati, da mej vsemi dosedanjimi prelagatelji Preširnovimi je vendar Samhaber še najsrečnejši, najboljši.

Tem prijaznejši odziv našla je knjiga v Nemcih in — kar je treba poudarjati — v neavstrijskih Nemcih. Da so „Laibacher Ztg.“ „Agramer Ztg.“ in praška „Politik“ Samhaberjevega Preširna spodobno omenjale ter priporočale, to ni nič posebnega; tudi to je doumno, da je „Linzer Ztg.“ prinesla o Preširnu pet dolgih feuilletonov ter da se je vsled tega na zgornjem Avstrijskem Samhaberjeve knjige mnogo razpečalo; ravno tako preprijaznega priporočila v Rosseggerjevem „Heimgartenu“, v dunajskem „Weltblattu“ in graški „Tagespostu“ ne bodem obširneje omenjal, in sicer zategadelj ne, ker so drugi večji dunajski listi ogledovali knjigo od politične strani ter jo zategadelj samo čisto kratko naznanjali ali pa prezirali. Saj so se celó v Ljubljani od neke strani Samhaberju podtikali — politični nameni!

A velikega pomena se mi zdi, da so znani nemški pisatelji in vplivni nemški časopisi zunaj v nemški državi veselo pozdravljali našega pesnika v Samhaberjevem prevodu, osobito ker je vsakemu izmej nas dobro znano, kako nezaupno se na pravem Nemškem sprejema vsaka knjiga, ki iz Avstrije prihaja v knjigotrštvo.

Prvi se je oglašil lipski „Magazin f. d. Literatur des Auslandes“, ter pod naslovom „Preširen, ein slovenischer Dichter“ prinesel obširen spis o Preširnovem življenju in o njegovih pesnih. Hvali Samhaberjev prevod, navaja nekoliko pesnij Preširnovih ter opozoruje nanj nemško občinstvo.

V Gottschallovih novinah „Literaturblätter“ napisal je znani Robert Waldmüller članek o Preširnu, v katerem poleg drugega pravi: „Die Arbeit ist eine interessante Studie, welche den Wunsch erregt, dass das Leben und sämtliche Dichtungen Preširens dem deutschen Volke vorgeführt werden.“

Berolinska „Deutsche Revue“ priobčuje Preširnov životopis in oceno njegovih pesnij, potem hvali pesnika in prelagatelja ter dostavlja: Sowohl die übertragenen als auch die beigelegten deutschen Gedichte zeigen uns einen echten und originellen Dichter und sind die Verse mit grosser Gewandtheit geschrieben.“

Ravno tako nedavno na svetlo prišla knjiga Proschkova „Bilder aus Krain“ Preširnu posvečuje celo stran.

Znani nemški literat Otto pl. Leixner v Berlinu, ki daje na svetlo „Illustrierte Weltliteratur f. d. reifere Jugend“, jako hvali v privatnem pismu Samhaberjev prevod. Pravi, da Preširna tudi sam pozna v originalu, ker je v Mariboru studiral ter se slovenski naučil; dalje prosi Samhaberja, da bi mu za njegovo knjigo še iz najnovejše slovenske literature poslal pripravnih prevodov ter dostavlja: „Natürlich kann ich der slovenischen Literatur nur einen kleinen Platz einräumen, aber immerhin ist hier auch mit kurzen Hinweisen und einigen Proben schon etwas getan, um in Deutschland hier und dort wenigstens für einen Dichter wie Preširen Propaganda zu machen.“ Samhaber je poslal Leixnerju tudi več Jenkovih pesnij ponemčenih, da jih priobči v svoji knjigi.

Victor Scheffel, jeden prvih nemških pesnikov sedanjega časa, piše Samhaberju mej ostalim: Die mit warmer Theilnahme verfasste Lebensschilderung Preširens und die Verdeutschung seiner Klänge hat mich sehr angesprochen.“

In slavnoznani Johannes Scherr obeta v pismu iz Züricha, da bode o Preširnu v jednom večjih nemških listov napisal obširno studijo

— „wenn nicht, so werde ich ihn jedes Falls in meiner jetzt in neuer Auflage erscheinenden „Weltliteratur“ besprechen.“ In Scherrovu zgodovinu svetovne literature je prava svetovna knjiga, ki je doživela do sedaj že šest natisov ter je preložena že v mnoge tuje jezike.

Iz tega se vidi, da ima Samhaberjeva knjiga lep vspeh. Glavni namen jej je bil Nemce seznaniti z našim Preširnom. In ta namen je dosežen.

O novobolgarskeji literaturi.

Sestavil A. Bezenšek.

I.

Slovenski in bolgarski narod podobna sta si v mnogem obziru: kakor je Slovenec na skrajnem zapadu jugoslovanstva imel borbo za obstanek proti močnim in gospodstva željnim sosedom, isto tako boril se je na život in smrt Bolgar proti ljutemu Turčinu; Slovenec bil je nadvladan posebno v duševnem obziru — vsiljeval se mu je namreč tuj jezik in tuj duh, a Bolgar je bil premagač v gnotnem zmislu, primoran je bil upogniti glavo tujemu jarmu, in vsled tega potrl se mu je tudi duševno življenje, zaprečil se je razvitek literature, udušil se je vsak znanstveni napredek z materijalnim zajedno. Samo žilavosti bolgarskeji kakor slovenskeji moramo pripisovati, da ta dva naroda nista izgubila jezika svojih očetov, da nista pozabila, da sta del jednega velikega plemena slavjanskega.

Nadalje so si podobni Slovenci in Bolgari v tem, da so oboji v političnem oziru razkosani na več upravnih pokrajin. Bolgari so razdeljeni na pet kosov; živé namreč v kneževini Bolgarskeji, v iztočnej Rumeliji, v Makedoniji, v Dobrudži, v iztočnem delu Srbije; in ravno tako prebivajo tudi Slovenci razcepljeni v šest upravnih kosov, prebivajoči po Kranjskeji, Štajerskeji, Koroškeji, Ogerskem, po Primorskem in v Italiji.

Jednaki uzroki imajo tudi jednake posledice. Zatorej vidimo tudi v literaturi, ki je pri vsakem narodu zrcalo duševnega življenja in materijalnega položaja, mnogo sorodnosti mej slovensko in bolgarsko. Kratke črte, v katerih hočem predstaviti Slovencem novobolgarsko književnost, bodo to dokazale.

Gradiva sem nabral največ iz slavnoznane dr. Jirečkové „Zgodovine bolgarske“, a kar se tiče najnovejših časov, imel sem tudi sam priliko motriti delovanje Bolgarov na književnem polji.